

Підсекція «Управління фінансово-економічною безпекою»

УДК 336.7 (477)

ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ ТА АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇЇ ДІАГНОСТИКИ

Студ. К.П. Бірюк, гр. МГБФ 1-18

Науковий керівник д.е.н., проф. І.О. Тарасенко
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – характеристика сутності поняття та особливостей діагностування рівня фінансової безпеки банку. Завдання – розкрити сутність поняття „фінансова безпека банку” (ФББ); визначити основні етапи діагностування фінансової безпеки діяльності банків в Україні; здійснити аналіз показників оцінювання рівня фінансової безпеки банків в Україні; надати та обґрунтувати необхідність діагностики фінансової безпеки банку з урахуванням сучасного стану банківської системи України.

Об’єкт та предмет дослідження. Об’єктом дослідження визначено процес управління фінансовою безпекою банків в Україні. Предмет дослідження – система показників діагностики фінансової безпеки банків з урахуванням окремих фінансових аспектів їх діяльності.

Методи та засоби дослідження – методи діагностики та аналізу, порівнянь, угруповань, спостереження, статистики.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів визначається оцінкою та обґрунтуванням певних підходів щодо діагностики фінансової безпеки діяльності банків з урахуванням сучасного стану розвитку банківської системи України. Практичне значення одержаних результатів – це можливість використання запропонованих підходів щодо оцінювання фінансової безпеки у практичну діяльність українських банків з метою підвищення рівня їх фінансової надійності в умовах розвитку фінансової системи України.

Результати дослідження. Визначено, що забезпечення капіталу банків відповідно до потреб економіки – головне завдання для будь-якої банківської системи в умовах глобалізаційних змін. Нарощення рівня капіталізації банків України – одне з головних завдань, що забезпечить стабільність та надійність банківського сектору загалом.

Вчені, які досліджують проблематику безпеки банківської системи (ББС) зазначають, що ББС обумовлюється взаємодією інтересів банківських установ і суб’єктів ринкової економіки [1, 2]. Основними чинниками, які впливають на стан банківської системи і окремих банківських установ в контексті забезпечення їх фінансово-економічної безпеки, на думку В. Срібного, є: 1) економічна стабільність держави та її залежність від зовнішніх дій; 2) ступінь залежності банківської системи від внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування; 3) ступінь концентрації активів банківської системи в інших державах або галузях реального сектора економіки; 4) структура власності у банківській сфері [2].

За результатами аналізу наукової фахової літератури визначено, що основними видами безпеки банку є: економічна безпека; фінансова безпека; правова безпека; кадрова безпека (безпека персоналу); інформаційна безпека; безпека банківських операцій. При цьому, більшу увагу приділяють саме економічній безпеці банку, а фінансову безпеку розглядають фрагментарно як складову економічної безпеки [3].

На основі систематизації розглянутих підходів різних вчених щодо сутності поняття фінансової безпеки банку [3, 4] пропонується наступне визначення поняття «фінансова безпека банку» – це такий стан банку, який характеризує його здатність протистояти можливим зовнішнім та внутрішнім загрозам в процесі здійснення банківської діяльності, при якому забезпечується нормальний рівень функціонування та розвитку банку в умовах дестабілізуючого впливу зовнішнього середовища. Високий рівень ФББ характеризує захищеність його фінансових інтересів, а також інтересів усіх груп зацікавлених сторін. При

цьому основною метою безпеки банку визначають забезпечення конкурентоспроможності як окремого банку, так і банківської системи в цілому на ринку банківських послуг та недопущення можливості отримання збитків або втрати частини прибутків внаслідок реалізації внутрішніх та зовнішніх загроз [4].

Встановлено, що система діагностики фінансової безпеки банків складається з трьох рівнів: аналіз фінансових результатів діяльності; оцінка коефіцієнтів прибутковості, ліквідності, рентабельності, ділової активності; контроль та аналіз результатів. Таке комплексне дослідження специфіки формування та аналізу сучасного стану фінансової безпеки є необхідною умовою для виявлення причин, що знижують ефективність функціонування банківських установ, а також розробки заходів з їх подолання.

За допомогою статистичних даних щодо стану діяльності банківської системи України за 2016-2018 рр. було здійснено діагностику ключових показників оцінки фінансової безпеки. Аналіз статистичних даних показав, що за 2016-2018 рр. чистий процентний дохід банківської системи України збільшився на 53891,8 тис. грн. або на 72,1% і склав 53891,8 тис. грн., за 2017 р. склав 74774,1 тис. грн., при цьому загальна величина чистого доходу збільшилась на 30502,4 тис. грн. або на 33,1% за рахунок збільшення величини комісійних доходів та зменшення величини комісійних витрат; також відбулося збільшення величини чистого прибутку банківської системи України на 49,7% за рахунок збільшення величини чистого процентного та комісійного доходів [5]. На основі аналізу коефіцієнтів прибутковості та рентабельності, визначено, що банківська система України у періоді 2016-2018 рр. була прибутковою, однак простежувалося зменшення показників оцінки рівня доходу до активів та капіталу, що визначається зменшенням рівня операційних доходів банків в умовах зниження рівня їх активності на ринку фінансових послуг.

Згідно отриманих результатів за даними аналізу показників ділової активності та ліквідності визначено, що простежується збільшення рівня ліквідності банківської системи України. Про це свідчить збільшення коефіцієнтів поточної та короткострокової ліквідності, підвищення питомої ваги найбільш ліквідних активів у загальних сумі активів банків, збільшення величини процентної маржі за рахунок нової цінової політики банків.

Таким чином, комплексне дослідження специфіки формування та аналізу сучасного стану фінансової безпеки є необхідною умовою для виявлення причин, що знижують ефективність функціонування банківських установ, а також розробки заходів з їх подолання. На нашу думку, більш ефективний механізм діагностики фінансової безпеки банку повинен складатися з таких етапів: визначення цілей і завдань оцінювання; формування системи показників, що характеризують ступінь досягнення поставлених цілей та завдань; розробка алгоритму проведення оцінки; визначення періодичності та термінів здійснення оцінки; визначення способів отримання необхідної інформації та методів її обробки тощо, а також відповідати таким головним принципам: об'єктивності, всебічності, оперативності, періодичності та можливості вдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крупка І.М. Фінансово-економічна безпека банківської системи України та перспективи розвитку національної економіки / І.М. Крупка // БІЗНЕСІНФОРМ. – № 6. – 2012. – С. 168-175.
2. Срібний В. І. Стабільність банківської системи як чинник забезпечення економічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/knp/156/knp156_66-68.pdf
3. Шиян Д.В. Критерії та показники ефективності системи фінансового моніторингу банку / Д.В. Шиян. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edu.com.ua>.
4. Хмельюк А.А. Фінансовий моніторинг / А.А. Хмельюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ndi-fp.nusta.com.ua>.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>